

Антикорупційна політика ЄС: ключові елементи, орієнтація на сталий розвиток, уроки для України: навчальний посібник. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2023. 270 с.

Микуліна Марина Іванівна
здобувачка ступеня вищої освіти бакалавр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Сучасний світ не можливо уявити без новітніх технологій. Вони оточують нас скрізь: вдома, на роботі чи відпочинку. Інновації заповнили наше сьогодення, і, виходячи з цього можна стверджувати що, людину ХХІ століття неможливо уявити без кількох ключових елементів, які стали невід'ємною частиною сучасної реальності. Одним із найважливіших є Інтернет, без якого неможливо уявити ані комунікацію, ані доступ до інформації. Він змінює наш спосіб роботи, навчання, дозвілля та навіть соціалізацію. Усе більше аспектів життя людей пов'язано з цифровими технологіями, які включають автоматизацію, штучний інтелект, великі дані та хмарні обчислення. Вони змінюють бізнес, медицину, науку та інші сфери, пропонуючи нові можливості.

Звертаючи увагу на штучний інтелект (ШІ) слід вказати, що з самого початку він був створений для допомоги людям в різних сферах їхнього життя: в будівництві, медицині, науці загалом. ШІ – це легкий пошук інформації, пошук рішень для конкретних задач, а деякі люди навіть звертаються до нього за порадою. Проте за останні роки стрімкий його розвиток, потенційні загрози пов'язані з його використанням, породжують глобальні питання, що потребують серйозних правових втручань, задля безпечного використання штучного інтелекту [2].

За словами Єлизавети Тимошенко «Правове регулювання ШІ в Україні необхідно для забезпечення захисту прав і свобод людини. Використання ШІ може породжувати ризики в сфері приватності, дискримінації та інших порушень прав людини. Наприклад, системи штучного інтелекту, що базуються на алгоритмах машинного навчання, можуть бути схильними до біасу та некоректного прийняття рішень, які впливають на людей. Це може призвести до ситуацій, коли люди стають об'єктами неправомірного впливу або навіть дискримінації через автоматизовані системи, які враховують їхню расу, стать, вік тощо» [4].

З цим твердженням Єлизавети Тимошенко дійсно важко не погодитися. Штучний інтелект, незважаючи на всі свої переваги, несе в собі значні ризики для суспільства, особливо в контексті захисту прав людини. Безпечна розробка штучного інтелекту потребує комплексних законодавчих норм,

включаючи захист персональних даних, прозорість алгоритмів і підзвітність. Такі правила мають бути збалансованими, щоб уникнути пригнічення інновацій і забезпечити захист суспільства. Важливо, щоб разом із розвитком технологій розвивались і правові механізми для забезпечення контролю за його використанням. Потрібне чітке нормативне законодавство, яке б захищало права громадян від можливих негативних наслідків використання ШІ, забезпечувало прозорість алгоритмів та мінімізувало ризик їх дискримінаційного впливу.

Над питанням врегулювання штучного інтелекту, зокрема, як об'єкта цивільних відносин, працюють на сьогоднішній день багато науковців-правників. Варто розглядати такий варіант, що якщо у подальшій перспективі розвиток технологій зайде занадто далеко і штучний інтелект набуде таких рис, як: воля, вміння мислити, самостійно приймати рішення, то у такому випадку він може стати новим суб'єктом цивільного права [5].

ШІ можна продавати, купувати, передавати у власність тощо, подібно до будь-якого іншого майна. Крім того, ШІ часто містить у собі результати інтелектуальної діяльності, тобто є об'єктом інтелектуальної власності. Незважаючи на це, надання штучному інтелекту статусу суб'єкта права, тобто такої ж спроможності мати права та обов'язки, як у фізичної чи юридичної особи, в українському правовому полі поки що не розглядається. Це пов'язано з фундаментальними засадами нашої цивілістики та відсутністю соціальної готовності до такого кроку [3].

У випадку, коли ШІ завдає шкоди, відповідальність за такі дії покладається на його власника. Цей принцип відомий в праві як відповідальність за джерело підвищеної небезпеки. Крім того, до відносин, пов'язаних зі ШІ, необхідно застосовувати й загальні норми захисту прав споживачів. А до самого ШІ слід висувати суворі вимоги безпеки, щоб убезпечити життя, здоров'я людей та навколишнє середовище [1].

Штучний інтелект стає невід'ємною частиною нашого життя, тому правова система, зокрема цивільне право повинно адаптуватися до цих нових реалій. Необхідно розробити чіткі правила, які регулюватимуть відносини, пов'язані зі ШІ. Це потребує нового правового регулювання та оновлення цивільного права, адже на сьогоднішній день повнно бути правове закріплення штучному інтелекту, яке визначило б його як об'єкт цивільних прав та встановило б чіткі правила відповідальності за його дії.

Список використаних джерел

1. Tokarieva K., Savliva N. Peculiarities of legal regulation of artificial intelligence in ukraine. Scientific Works of National Aviation University. Series: Law Journal "Air and Space Law". 2021. №3(60). P. 148–153. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.60.15967>
2. Пчелянський Д. П., Воїнова С. А. Штучний інтелект: перспективи та тенденції розвитку. Автоматизація технологічних і бізнес-процесів. Vol.11. Issue. 3. 2019. С. 59-64. <https://doi.org/10.15673/atbp.v11i3.1500>

3. Стефанишин Н.М., Схаб-Бучинська Т.Я. Штучний інтелект в системі об'єктів цивільних прав. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. №3. С.126-131. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.03.23>
4. Тимошенко Є. А. Деякі питання вдосконалення законодавства України щодо штучного інтелекту. II Міжнародна наукова конференція «Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи». Матеріали конференцій. 03.05.2024; Київ, Україна). С. 50–52.
5. Щербина Б.С., Ткаченко В.В. Штучний інтелект як суб'єкт цивільного права. Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2021. №1 (58). С. 142-148.

Нагорняк Світлана Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент,
керівник освітньо-наукового центру "Хаб NotBox",
доцент кафедри педагогіки і освітнього менеджменту
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

HR 4.0: СИНЕРГІЯ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Сучасний ринок праці розвивається надзвичайно стрімко. Змагання за обдарованість, кваліфікацію та лідерство стає дедалі інтенсивнішим, компаніям необхідно застосовувати новаторські підходи до пошуку та відбору найкращих працівників.

У цьому контексті використання технологічних рішень, автоматизованих систем, розширеної автоматизації та аналізу даних у робочих процесах виступає передовим методом з численними перевагами. Для глибшого розуміння цієї динаміки важливо розібратися з основними термінами [1]. Підбір персоналу – це процес пошуку та залучення потенційних працівників для заповнення вакантних посад у компанії. З іншого боку, залучення та відбір включає в себе комплекс дій, спрямованих на привернення уваги талановитих людей, професіоналів та, загалом, вибір найбільш підходящих кандидатів на конкретну посаду [3, с. 121]. Автоматизація – це використання інструментів та систем для більш продуктивного та швидкого виконання завдань з пошуку та відбору персоналу. Розширена автоматизація розвиває цю концепцію, інтегруючи складні системи, здатні працювати самостійно та з певним рівнем інтелекту. Нарешті, аналіз робочих процесів – це дослідження даних та закономірностей у робочих процесах для виявлення можливостей для покращення та оптимізації.

Застосування технології та технологічного аналізу в процесі відбору дає багато переваг. По-перше, це оптимізує та спрощує процес пошуку кандидатів шляхом автоматизації таких завдань, як розміщення вакансій,